

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економічного аналізу

**Допущено до захисту
Завідувач кафедри**

“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності **071 Облік і оподаткування**

за освітньою програмою професійного спрямування

Аналіз бізнес процесів у підприємстві

на тему: **«Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими
результатами підприємства (на прикладі ТОВ «Арікол»)»**

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій
Павличенко Д. О. _____

Науковий керівник:

к. е. н., доцент
Семенова К. Д. _____

Одеса 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
 РОЗДІЛ І. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	 6
1.1. Генезис категорії «фінансові результати».....	6
1.2. Сутність фінансових результатів як об'єкта обліку.....	11
1.3. Класифікація фінансових результатів.....	16
1.4. Інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів підприємства ..	19
 РОЗДІЛ ІІ. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «АРІКОЛ».....	 25
2.1. Організаційна характеристика ТОВ «Арікол».....	25
2.2. Облік доходів на підприємстві	32
2.3. Відображення в бухгалтерському обліку визнання витрат	36
2.4. Порядок формування і використання прибутку підприємства в обліку	42
2.5. Аудит фінансових результатів на підприємстві ТОВ «Арікол»	45
 РОЗДІЛ ІІІ. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТОВ «АРІКОЛ»..	50
3.1. Аналіз галузі торгівлі України.....	50
3.2. Економічна характеристика підприємства ТОВ «Арікол».....	54
3.3. Аналіз управління фінансовими результатами на ТОВ «Арікол».....	65
3.4. Застосування методів моделювання для виявлення факторів впливу на ефективність діяльності підприємства	75
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	86
ДОДАТКИ.....	91

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Рівень ефективності діяльності будь-якого підприємства характеризують фінансові результати, одержані внаслідок господарювання, якими можуть бути як прибутки, так і збитки.

Вчені-економісти, що досліджували законодавчі і нормативні джерела висунули думку про існування недоліків в окремих концептуальних підходах щодо створення цілісної системи формування показників фінансового результату підприємства та відображення його у фінансовій звітності. Існує певне розходження у тлумаченні поняття доходів, як збільшення активів незалежно від їх джерел (власних і залучених) або зменшення зобов'язань, що зумовлює зростання власного капіталу. Саме тому є актуальною необхідність дослідження й формування методичних підходів щодо визначення фінансових результатів в системі рахунків бухгалтерського обліку для потреб управління.

Проблеми обліково-аналітичного забезпечення фінансових результатів, а також доходів і витрат, що є складовими формування результатів діяльності й відображення їх у фінансовій звітності суб'єктів підприємництва, ґрунтовно досліджені у працях відомих вітчизняних науковців, зокрема М. Т. Білухи, Ф. Ф. Бутинця, Б. І. Валуєва, В. О. Дем'яненко, В. В. Сопка, С. Ф. Голова, О. Ф. Кирилюк, Л. М. Кіндрацької, Є. В. Мниха, М. Г. Чумаченка, М. Я. Шевчука. Питанням обліку фінансових результатів значну увагу в своїх працях приділяли і зарубіжні вчені, серед яких В. Р. Захар'їн, В. Е. Керімов, Є. П. Козлова, Н. П. Кондраков, Н. В. Пошерстник, О. П. Рудановський.

Метою магістерської роботи є дослідження обліково-аналітичних аспектів формування та управління фінансовими результатами, обґрунтування рекомендацій щодо удосконалення їх обліку та пошук шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства ТОВ «Арікол».

Для досягнення поставленої мети визначено **завдання**:

- розкрити сутність фінансових результатів та порядок їх формування для відображення в обліку;

- дослідити і узагальнити нормативно-правову базу з організації обліку фінансових результатів;
- систематизувати діючу класифікацію фінансових результатів, порядок відображення інформації про фінансові результати у звітності підприємства;
- дослідити організацію обліку й аудиту фінансових результатів на ТОВ «Арікол»;
- надати економічну характеристику ТОВ «Арікол»
- здійснити аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;
- обґрунтувати напрями удосконалення обліку фінансових результатів та підвищення ефективності діяльності ТОВ «Арікол».

Об'єктом дослідження є процес організації і методики обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів на підприємстві ТОВ «Арікол».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань бухгалтерського обліку, аудиту і аналізу фінансових результатів.

Методи дослідження. У роботі використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення і порівняння (розкриття природи поняття «прибуток»), абстрактно-логічний метод (дослідження класифікації фінансових результатів діяльності), аналізу і синтезу (дослідження методики обліку фінансових результатів діяльності), методи економічного аналізу (вивчення динаміки та структури доходів, витрат і фінансових результатів діяльності, оцінки рентабельності), методи абстрагування (визначення основних підходів економічного аналізу фінансових результатів діяльності), методи індукції та дедукції (вивчення етапів процесу аудиту фінансових результатів діяльності), узагальнення і реалізації результатів (при формуванні висновків та пропозицій), методи моделювання (для розробки регресійної моделі).

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти щодо організації обліку операцій з доходами, витратами та фінансовими результатами, наукові роботи зарубіжних та вітчизняних авторів з питань обліку фінансових результатів, податкова і

фінансова звітність, первинні документи та облікові реєстри, наказ про облікову політику, статут підприємства ТОВ «Арікол».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього рівня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (53 найменувань) та 17 додатків. Загальний обсяг роботи становить 96 сторінки. Основний зміст викладено на 89 сторінках. Робота містить 25 таблиць, 17 рисунків.

За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра **опубліковано наукові праці:**

Павличенко Д. О. Регулювання рентабельності активів на прикладі ТОВ «Арікол». *Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Факультет менеджменту, обліку та інформаційних технологій (кафедра економічного аналізу)*. Одеса: ПЦ «Белка». С. 91-96.

Павличенко Д. О. Вплив механізму виробничого левериджу на прибуток підприємства на прикладі ТОВ «Арікол». *Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Факультет менеджменту, обліку та інформаційних технологій (кафедра економічного аналізу)*. Одеса: ПЦ «Белка». С. 136-142.

Павличенко Д. О. Аналіз динаміки та складу фінансових результатів підприємства. *Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Факультет менеджменту, обліку та інформаційних технологій (кафедра економічного аналізу)*. Одеса: ПЦ «Белка». С. 210-216.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основними з яких є такі:

1. Фінансовий результат – це об'єднаний показник, який формується в процесі порівняння доходів від реалізованих об'єктів діяльності підприємства і витрат на їх створення.

2. Бухгалтерський облік фінансових результатів на ТОВ «Арікол» регулюється наказом про облікову політику, на підприємстві доходи відображаються на рахунках 7-го класу (702, 712, 719), а витрати на рахунках 9-го класу (902, 92, 93, 94).

3. Порядок визнання доходів на даному підприємстві не суперечить законодавству України та П(С)БО, проте встановлено наступні недоліки:

1) при виявленні помилок, що були допущені при відображенні доходів, не завжди складається бухгалтерська довідка;

2) у деяких випадках визнання доходів відображається без документів клієнтів;

3) існує неточне відображення сум видаткових накладних, оскільки видаткові накладні виписані неправильно;

4) на підприємстві відсутні деякі первинні документи, тому визнання доходів та витрат відбувається на підставі бухгалтерської довідки, що може привести до неправильного їх відображення;

5) у цілому процес обліку витрат відповідає сучасним вимогам та інших суттєвих недоліків не виявлено. Облік на підприємстві ведеться у програмі «1С: Бухгалтерія» із доповненнями згідно специфіки досліджуваного підприємства.

4. Ефективна система внутрішнього аудиту ТОВ «Арікол» забезпечує отримання позитивного результату діяльності підприємства, а також запобігає порушенню законодавства. Механізм аудиту забезпечує здійснення безперебійного функціонування діяльності підприємства.

5. Аналіз основних економічних показників ТОВ «Арікол» показав, що протягом аналізованого періоду відбувалося нарощування чистого доходу. Проте також відбулося збільшення собівартості продукції.

6. За досліджуваний період критична точка обсягу продаж підприємства збільшилася, що спричинило зниження запасу фінансової стійкості. Зростання критичної точки обсягу продажу свідчить про неправильне управління витратами при збільшенні виручки від реалізації, а відповідно підприємство має резерви підвищення обсягу продаж.

7. Під час аналізу обліку формування фінансових результатів та підвищення ефективності діяльності на досліджуваному підприємстві було виявлено такі недоліки і запропоновано шляхи їх вирішення:

1) підприємству рекомендовано посилити контроль за своєчасністю сплати дебіторської заборгованості контрагентами підприємства та вживання заходів щодо прискорення її погашення; застосування знижок при довгостроковій оплаті; проводити аналіз платоспроможності дебіторів з метою вироблення індивідуальних умов;

2) віддавати перевагу довгостроковому кредитуванню для нарощування виробничих потужностей, що дозволить підвищити обсяги реалізації продукції; спрямувати певну суму коштів в операційну діяльність для підвищення обсягів продукції;

3) з метою підвищення рівня прибутку підприємству рекомендовано розширити дистриб'ютерську мережу, оптимізувати структуру витрат, знизити ціни на окремі види продукції, з урахуванням рівня цін конкурентів, шукати нові сфери застосування продукції, підвищувати продуктивність праці робітників, підвищувати питому вагу робітників у загальній чисельності працівників, не допускати наднормованих виплат заробітної плати або премій, удосконалювати транспортні засоби за рахунок впровадження більш прогресивної техніки, зменшувати залишки нереалізованої продукції на складах підприємства;

4) для збільшення товарообігу необхідно: оптимізувати роботу маркетингового відділу з вивчення попиту населення і складання обґрунтованих замовлень на товари; використовувати ефективні та відносно недорогі види реклами, враховуючи цільову аудиторію та специфіку товару; підвищувати обсяги реалізації продукції за рахунок недопущення залишків товарів на початок звітнього періоду та обсягу закупівель; застосовувати відповідні системи знижок та сезонні акції з метою підвищення попиту на продукцію та залучення більшої кількості покупців;

5) для оптимізації постійних та змінних витрат необхідно: підвищувати рівень дисциплінованості та відповідальності працівників; використовувати енергозберігаючі технології; підвищення ефективності праці шляхом сумісництва професій; вдосконалення організації торгівлі і праці та покращення використання робочого часу внаслідок ліквідації можливих його втрат.

б) з метою підвищення прибутку підприємству рекомендовано розширити дистриб'ютерську мережу, оптимізувати структуру витрат, знизити ціни на окремі види продукції, з урахуванням рівня цін конкурентів, шукати нові сфери застосування продукції, підвищувати продуктивність праці робітників, підвищувати питому вагу робітників у загальній чисельності працівників, не допускати наднормованих виплат заробітної плати або премій, удосконалювати транспортні засоби за рахунок впровадження більш прогресивної техніки, зменшувати залишки нереалізованої продукції на складах підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Левик Я. В. Мотивы счетоводства. *Счетоводство*. 1901. № 19. С. 36-42.
2. Ловінська Л. Г. Концепція фінансового результату у системі бухгалтерського обліку підприємств. *Фінанси України*. 2018. № 1. С. 58-65.
3. Мочерний С.В. Політична економія: навч. посіб. Київ: Знання Прес, 2015. 687 с.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws.main.cgi?nreg=z039199> (дата звернення 12.09.2020 р.).
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 (зі змінами і доповненнями) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws.main.cgi?nreg=z039799> (дата звернення 11.09.2020 р.).
6. Хендриксен Э.С., Ван Бреда М.Ф. Теория бухгалтерского учета; [Пер. с англ.] / Под ред. проф. Я. В. Соколова.: Финансы и статистика, 1997. 576 с.
7. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws.show.z033613](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z033613) (дата звернення: 10.09.2020).
8. Остапенко О. А. Аналіз прибутку підприємства. *Економічні науки*, 2016. №4. С. 95-103.
9. Тесленко Т. І. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2016. №4. С. 356-360
10. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник 5те вид. допов. і перероб. Київ: Алерта, 2015. 976 с.
11. Прохар Н. В., Ночовна Ю. О. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії і практики: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 257 с.

12. Труфіна Ж. С. Внутрішня звітність та її використання у контролі формування фінансових результатів операційної діяльності. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2011. Вип. 3. С. 380-384.
13. Білик М. Д., Білик Т. О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування. Київ: Знання. 2012. 50 с.
14. Скалюк Р. В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2010. Вип. 18(1). С. 135-141.
15. Дікань Л. В., Вороніна О. О. Фінансовий результат підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз: монографія. Харків: СПД Лібуркіна ЛМ, 2010. 150 с.
16. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа: підручник. Київ: Знання, 2017. 351 с.
17. Балабанов И. Т. Риск менеджмент: учебник. Москва: Финансы и статистика, 2015. 192 с.
18. Власова Н.О., Мелушова І. Ю. Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі: монографія. Харк. держ. унт харчування та торгівлі. Харків, 2008. 256 с.
19. Ковтуненко Ю. В., Усманова А. А. Основні підходи дослідження методик аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. №5.1. С.313
20. Наказ Міністерства фінансів України Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку від 18.06.2015 № 2573. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua.laws.show.z026917> (дата звернення 12.09. 2020 р.)
21. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку: навч. посіб. для студ. спец. "Облік і аудит". Житомир: [б.в.], 2015. 589 с.

22. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: Підручник. Київ: Знання. 2017. 350 с.
23. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. 6-те вид. допов. і перероб. Київ: Алерта, 2013. 982 с.
24. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): навч. посіб. Київ. нац. екон. унт. Київ: КНЕУ, 2005. 164 с.
25. Худолій Л. М. Теорія фінансів: навчально-методичний посібник. Київ: Європа. 2013. 158 с.
26. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 "Дохід". URL: <https://zakon.help.law.z086099> (дата звернення 15.09.2020 р.)
27. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 "Фінансові інвестиції". URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws.show.z028400 #Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z028400#Text) (дата звернення 12.09.2020 р.)
28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати". URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws.show.z002700#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z002700#Text) (дата звернення 12.09.2020 р.)
29. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток". URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws.show.004701#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/004701#Text) (дата звернення 12.09. 2020 р.)
30. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 12.09.2020 р.)
31. Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 12.09. 2020 р.)
32. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 15.09.2020 р.)
33. Семенова К. Д. Методичні підходи до використання економіко-математичних методів у наукових дослідженнях студентів. *Забезпечення якості вищої освіти: проблеми та перспективи розвитку*: матеріали III міжнародної науково-методичної конференції, 27-28 лютого 2020 р. Одеса: ОНЕУ, 2020. С. 289-290.

34. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Економічний аналіз: навчальний посібник. Одеса: ППЦ «Белка», 2020. 240 с.
35. Семенова К. Д. Регресійно-кореляційний аналіз і його використання в дипломних магістерських роботах. *Проблеми та шляхи забезпечення якості економічної освіти в умовах євроінтеграції*: матеріали наук.-метод. конф. (5 лютого 2015 р.). Одеса: ОНЕУ, 2015. С. 220-221.
36. Семенова К. Д. Тарасова К. І. Бізнес-статистика: підручник. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2018. 210 с.
37. Милашко О. Г., Семенова К. Д. Використання графічного методу в соціально-економічних дослідженнях. *Якість освіти: фактори формування і технології підтримки*: матеріали науково-методичної конференції. Одеса: ОНЕУ, 2013. С. 99-102.
38. Ковтун Н. В., Столяров Г. С. Загальна теорія статистики: Курс лекцій. Київ: Четверта хвиля, 2015. 50 с.
39. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навч. посіб. Київ.: Центр учбової літератури, 2009. 256 с.
40. Семенова К. Д. Аналітичний інструментарій оцінювання бізнес-процесів у економіці. Теоретико-методичні засади дослідження бізнес-процесів у підприємстві: монографія. Одеса: ППЦ «Белка». 2019. С. 5-33.
41. Плотников Д. В. Оценка рентабельности бизнеса URL: http://www.strategies.com.ua/statti_rentabel.html. (дата звернення 21.09.2020 р.)
42. Яременко К. В. Використання факторного аналізу в процесі управління прибутковістю підприємства URL: [http:// www. rusnauka. com/6_PNI_2012/Economics/10_101707.doc.htm](http://www.rusnauka.com/6_PNI_2012/Economics/10_101707.doc.htm). (дата звернення 21.09.2020 р.)
43. Шеремет А.Д. Методика финансового анализа: учебник. Москва: Инфра-М, 2011. 78 с.
44. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. / За редакцією І. О. Школьник. Київ: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.

45. Економічний аналіз: навчальний посібник. / За редакцією Волкової Н.А. Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. Одеса: ОНЕУ, ротапринт. 2015. 310 с.
46. Бригхэм Ю., Эрхардт М. Анализ финансовой отчётности. Финансовый менеджмент. Пер. с англ./ Под. ред. Дорофеева Е.А. 10-е изд. Питер: СПб. 2010. 131 с.
47. Пігуль Н. Г., Бочкарьова Т. О., Кулинич Р. О. Показники рентабельності підприємств різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. *Економіка і суспільство*. Випуск 10. 2017. С.188-193.
48. Приказюк О. В. Методика оцінки рентабельності підприємства. *Облік і фінанси АПК*. 2006. № 5. С. 100-105.
49. Артюх І. Значення та аналіз грошових коштів в умовах ринкової економіки. URL : [http:// www.nbuv. gov.ua/ portal /Soc_ Gum/ Evu/ 2009_ 13 /Artuh. pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evu/2009_13/Artuh.pdf). (дата звернення 18.09.2020 р.)
50. Плотников Д. В. Оценка рентабельности бизнеса. URL: <http://www.strategies.com.ua/stattirentable.html> (дата звернення 15.09.2020 р.).
51. Павличенко Д. О. Аналіз динаміки та складу фінансових результатів підприємства. *Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Факультет менеджменту, обліку та інформаційних технологій (кафедра економічного аналізу)*. Одеса: ППЦ «Белка». С. 210-216.
52. Павличенко Д. О. Регулювання рентабельності активів на прикладі ТОВ «Арікол». *Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Факультет менеджменту, обліку та інформаційних технологій (кафедра економічного аналізу)*. Одеса: ППЦ «Белка» С. 91-96.
53. Павличенко Д. О. Вплив механізму виробничого левериджу на прибуток підприємства на прикладі ТОВ «Арікол». *Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Факультет менеджменту, обліку та інформаційних технологій (кафедра економічного аналізу)*. Одеса: ППЦ «Белка». С. 136-142.